

LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL SKYRIMO EITI DOCENTO PAREIGAS PROCEDŪRŲ PAŽEIDIMO

2021 m. gegužės 28 d. Nr. SP-4
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir savo iniciatyva atlikęs 2020 m. gruodžio 21 d. pradėtą tyrimą dėl galimų procedūrų pažeidimų [Kolegijoje]*,

nustatė:

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) buvo gautas pranešimas, susijęs su galimais procedūrų pažeidimais [Kolegijoje]. Pranešime nurodyta, kad „2020 m. rugsėjo mėn. [Kolegijos] Akademinės tarybos posėdyje [Kolegijos] direktoriaus siūlymu ir Akademinės tarybos pritarimu, tenkinamas direktoriaus [pavadoautojo] akademinėi veiklai [A. A.] prašymas skirti į docento pareigas 2020/2021 mokslo metams, pažeidžiant [Kolegijos] dėstytojų atestavimo ir konkursų pareigoms eiti organizavimo aprašo 63 punkto reikalavimus, [MSI] 58 str. 3 p., kadangi [pretendentas] neatitinka nei vieno kriterijaus, leidžiančio užimti docento pareigas“¹.

Tarnyba dėl paaiškinimų ir dokumentų pateikimo kreipėsi į Kolegiją prašydama: „1) dokumentų, reglamentuojančių asmenų skyrimo eiti docento pareigas vienerius metus su Akademinės tarybos pritarimu, patvirtintas kopijas. Norėtume atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad minėtos procedūros nėra reglamentuotos Kolegijos dėstytojų atestacijos ir konkursų pareigoms eiti nuostatuose; 2) visos informacijos, susijusios su [A. A.] paskyrimu eiti docento pareigas Kolegijoje 2020–2021 m. m., tinkamai patvirtintas kopijas. Taip pat paaiškinti minėto paskyrimo procedūrų eigą pagal Kolegijos vidinius teisės aktus / dokumentus; 3) kitą, Kolegijos nuomone, svarbią ir susijusią informaciją, su [A. A.] paskyrimu eiti [docento] pareigas Kolegijoje 2020–2021 m. m.“². Tarnyba taip pat informavo Kolegiją apie galimybę susipažinti su Tarnyboje

* Čia ir toliau Sprendimo tekste ir Sprendimo prieduose pateikiami ir vartojami išgalvoti asmenų inicialai, Kolegijos, teisės aktų ir kt. nuasmeninti duomenys Tarnybai yra žinomi, tačiau čia ir toliau neskelbiami siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir išvengiant asmenų atpažįstamumo. Taip pat čia ir toliau Sprendimo tekste laužtiniuose skliaustuose pateikiama Tarnybos informacija.

¹ Čia ir toliau laužtiniuose skliaustuose – Tarnybos pateikta informacija.

² Čia ir toliau – pabraukta Tarnybos.

atliekamo tyrimo medžiaga. Kolegijos prašymų susipažinti su minėta informacija iki šio sprendimo priėmimo datos Tarnyboje nebuvo gauta.

Kolegija Tarnybai pateikė tik dalį prašomos informacijos – Akademinės tarybos [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] protokolą [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] ir [A. A.] akademinės veiklos rezultatų sąrašą. Taip pat nurodė, kad „Akademinė taryba pritarė [A. A.] kandidatūrai docento pareigoms užimti [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] mokslo metams vadovaudamasi [MSĮ] 65 str. 3 d.“

Šiame sprendime taip pat vadovaujamosi aktualiomis Kolegijos vidaus dokumentų redakcijomis, kurias Kolegija Tarnybai pateikė atliekant kitus tyrimus.

Kolegijos pateiktame Akademinės tarybos [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] posėdžio (toliau – Posėdis) protokole [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] (toliau – protokolas) nurodyta, kad Posėdyje dalyvavo dešimt Akademinės tarybos narių. Posėdžio metu Kolegijos [direktorius] [A. B.] (toliau – Kolegijos [direktorius]), kaip Akademinės tarybos narys, „teikė [A. A.] kandidatūrą docento pareigoms užimti [atitinkamais mokslo metais]“, [A. A.] prisistatė ir atsakė į užduotą klausimą. Protokole taip pat nurodyta, kad balsavimas dėl pritarimo [A. A.] kandidatūrai docento pareigoms užimti [atitinkamais mokslo metais] buvo atviras, [pats kandidatas], [būdamas] Akademinės Tarybos [nariu], nuo balsavimo nusišalino, „už“ balsavo aštuoni, susilaikė vienas ir „prieš“ nebalsavo nei vienas.

Kolegijos pateiktame Akademinės tarybos darbo reglamento, [sprendimo teksto dalis nuasmeninta], 35 punkte nustatyta, kad Akademinės tarybos „posėdis ir priimti sprendimai laikomi teisėtais, jeigu jame dalyvauja daugiau negu 2/3 [Akademinės tarybos] narių. [Akademinė taryba] sprendimus priima posėdyje dalyvaujančių [Akademinės tarybos] narių paprasta balsų dauguma.“ Kolegijos Statuto (toliau – Statutas) 41 punkte nustatyta, kad „Akademinę tarybą sudaro 11 išrinktų narių“. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Akademinės tarybos [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] posėdis ir jo metu priimtas sprendimas laikytinas teisėtu ta apimtimi, kad minėtame posėdyje dalyvavo pakankamas Akademinės tarybos narių skaičius (dešimt iš vienuolikos) ir už sprendimą balsavo dauguma narių (devyni iš dešimties).

MSĮ (redakcija aktuali [sprendimo teksto dalis nuasmeninta]) 65 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „docento pareigas gali eiti mokslininkas arba pripažintas menininkas arba meno daktaras, vykdamas meno veiklą. Akademinės tarybos pritarimu į docento pareigas kolegijoje vieniems metams gali būti priimamas asmuo, turintis didelę praktinę patirtį dėstomojo dalyko (dalykų) srityje ir magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją. Docento pareigas einantis mokslininkas turi dėstyti studentams, vykdyti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, skelbti šios veiklos rezultatus“³.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad MSĮ nėra nustatyta, kas yra laikoma „didele praktine patirtimi dėstomojo dalyko (dalykų) srityje“ ir kokia tvarka asmuo gali būti priimamas eiti docento pareigas vienerius metus gavus Akademinės tarybos pritarimą. Šių procedūrų reglamentavimas, vadovaujantis aukštųjų mokyklų autonomijos principu, laikytinas aukštosios mokyklos, šiuo atveju Kolegijos, vidaus administravimo klausimu.

Statuto 83 punkte nustatyta, kad „Kolegijos dėstytojų pareigybės yra šios: profesorius, docentas, lektorius, asistentas. Kvalifikacinius dėstytojų ir mokslo darbuotojų (išskyrus mokslininkus stažuotojus) pareigybių reikalavimus, konkursų šioms pareigoms eiti organizavimo, dėstytojų ir mokslo darbuotojų (išskyrus mokslininkus stažuotojus) atestavimo tvarką nustato Kolegijos dėstytojų atestavimo ir konkursų pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašas, kurį tvirtina Akademinė taryba“. Statuto 88 punkte nustatyta, kad „Kolegija gali kviešti kitų Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijų, kitų institucijų dėstytojus ir mokslo darbuotojus dirbti pagal terminuotas sutartis (ne ilgiau kaip 2 metams) įstatymų nustatyta tvarka. Kviestiniams

³ Čia ir toliau – pabraukta Tarnybos.

dėstytojams ir mokslo darbuotojams netaikoma Mokslo ir studijų įstatyme nustatyta skyrimo į pareigas tvarka.“

Statute numatyta, kad viešasis konkursas taikytinas (organizuojamas) tik priimant 5 metų ir ilgesnei kadencijai. Priėmimas į dėstytojų pareigybes vieneriems metams viešojo konkurso būdu Statute nenumatytas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. kovo 20 d. nutarime yra konstatavęs, kad „konstitucinė aukštųjų mokyklų autonomijos garantija suponuoja, kad įstatymų leidėjas turi numatyti specialų teisinį reguliavimą, o juo remiantis didžiąją šių santykių teisinio reguliavimo dalį turi sudaryti lokalus – pačių aukštųjų mokyklų nustatytas – teisinis reguliavimas“.

Esamas dėstytojų (tarp jų ir docentų) priėmimo eiti pareigas viešojo konkurso būdu ir tik 5 metų ir ilgesnei kadencijai reglamentavimas, Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta aukštųjų mokyklų autonomija ir Konstitucinio Teismo praktika suponuoja, kad procedūrų, pagal kurias asmenys priimami eiti dėstytojo (docento) pareigas esant Akademinės tarybos pritarimui, yra laikytinas aukštosios mokyklos, šiuo atveju Kolegijos, lokalaus teisinio reguliavimo klausimu.

Kolegijos dėstytojų atestavimo ir konkursų pareigoms eiti organizavimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas), [sprendimo teksto dalis nuasmeninta], 4.1 ir 4.2 papunkčiuose nustatyta, kad Aprašas taip pat nustato „Kolegijos dėstytojų atestavimo ir konkursų komisijos sudarymo tvarką“ ir „viešojo konkurso dėstytojo pareigoms eiti organizavimą“, 5.2 papunktyje nustatyta, kad „dėstytojas – asmuo, ugdantis ir mokantis studentus ir klausytojus, aukštojoje mokykloje ir einantis profesoriaus, docento, lektoriaus arba asistento pareigas“, 5.3 papunktyje nustatyta, kad „konkursas – visuma Kolegijos (vadovaujantis šiuo Aprašu) atliktų organizacinių priemonių ir veiksmų, tampančių prielaida darbo sutarčiai su dėstytoju sudaryti, kai darbo sutartis sudaroma tik su tuo asmeniu, kuris laimėjo konkursą. Konkursų organizavimas apima konkursų paskelbimą, komisijos sudarymą, pretendentų dokumentų priėmimą ir pretendentų atranką“, 6 punkte nustatyta, kad „konkursus ir atestavimus organizuoja, kandidatus dėstytojų pareigoms eiti vertina bei dėstytojus atestuoja Kolegijos dėstytojų atestavimo ir konkursų komisija [toliau – atestavimo ir konkursų komisija]“. Aprašo V skyriaus „Viešojo konkurso dėstytojo pareigoms eiti organizavimas“ 41 punkte nustatyta, kad „likus ne mažiau kaip 3 mėnesiam iki dėstytojo kadencijos pabaigos ar atsiradus poreikiui, Kolegijos direktorius katedros vedėjo teikimu skelbia viešą konkursą dėstytojų pareigoms eiti“. Aprašo VI skyriaus „Privalomi kvalifikaciniai reikalavimai asmenims, viešojo konkurso būdu siekiantiems eiti dėstytojo pareigas“ 63 punkte nustatytas, kad „į docento pareigas gali pretenduoti mokslininkas, turintis ne mažiau 2 metų pedagoginio darbo stažą aukštojoje mokykloje, 2 metus ėjęs ne žemesnes kaip lektoriaus pareigas arba akademinėi tarybai pritarus, vieniems metams gali būti priimamas asmuo, turintis didelę praktinę patirtį dėstomojo dalyko (dalykų) srityje ir magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją ir įvykęs bent vieną iš šių reikalavimų: 63.1. Paskelbė ne mažiau kaip 2 mokslo straipsnius Lietuvos ar užsienio recenzuojamuose mokslo leidiniuose ir aprobuotą metodinę priemonę, skirtą aukštajai mokyklai. 63.2. Paskelbė ne mažiau kaip 1 mokslo straipsnį Lietuvos ar užsienio recenzuojamuose mokslo leidiniuose ir dalyvavo projektuose ar mokslo taikomojoje veikloje. 63.3. Paskelbė ne mažiau kaip 1 mokslo straipsnį Lietuvos ar užsienio recenzuojamuose mokslo leidiniuose ir monografiją arba vadovėlį, mokomąją knygą, skirtą aukštajai mokyklai.“

Kitų dokumentų, Kolegijoje reglamentuojančių asmenų skyrimą eiti docento pareigas vienerius metus esant Akademinės tarybos pritarimui, detaliam nustatančių skyrimo į dėstytojų pareigybes procedūras Kolegijoje (pavyzdžiui, Kolegijos direktoriaus teisės ir pareigos priimant asmenį eiti docento pareigas esant Akademinėi tarybos pritarimui, kas yra laikoma „didele

praktine patirtimi dėstomojo dalyko (dalykų) srityje“ ir kita), Kolegija Tarnybai nepateikė, jie taip pat nėra skelbiami Kolegijos interneto svetainėje⁴.

Atsižvelgiant į tai, kad Akademinės tarybos pritarimas yra viena iš galimo skyrimo į docento pareigas sąlygų, kurią tenkinantis asmuo gali pretenduoti į docento pareigas Kolegijoje viešojo konkurso būdu, ir į tai, kad atitinkamą likusioms sąlygoms, išvardytoms Aprašo 63.1–63.3 papunkčiuose, vadovaujantis Aprašo 6 punktu vertina atestavimo ir konkursų komisija, o atskiros procedūros, susijusios su asmens priėmimu į docento pareigas Kolegijoje vieneriems metams, Apraše ar kituose Kolegijos dokumentuose nenustatytos, matyti, kad skiriant asmenį eiti docento pareigas, net ir esant Akademinės tarybos pritarimui, privalo būti skelbiamas viešasis konkursas, t. y. Kolegijos lokaliame teisiniame reglamentavime nėra numatyta galimybė skirti asmenį į docento pareigas, net ir esant Akademinės tarybos pritarimui, kitu negu viešojo konkurso būdu.

Iš Tarnyboje surinktų ir Kolegijos pateiktų duomenų nustatyta, kad viešasis konkursas docento pareigoms, kurias šiuo metu eina [A. A.], nebuvo paskelbtas. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad [Kolegijos direktorius] [sprendimo teksto dalis nuasmeninta]⁵, kaip Akademinės tarybos [narys], teikė [A. A.], t. y. asmens užėmusio docento pareigas, kandidatūrą Akademinės tarybos [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] posėdyje, matyti, kad [Kolegijos direktoriui] turėjo būti žinomi [A. A.] priėmimo eiti docento pareigas reikalavimai ir kitos aplinkybės.

Kolegija paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „[MSĮ] 65 straipsnio 3 dalis numato išimti, kai asmuo, Akademinės tarybos pritarimu į docento pareigas kolegijoje vieneriems metams gali būti priimamas, turintis didelę patirtį <...> ir magistro kvalifikacinį laipsnį <...>, todėl atsižvelgiant į tai, viešasis konkursas pareigoms nebuvo skelbtas ir [A. A.] į pareigas buvo [skirtas] vieneriems metams, o [jo] kvalifikacija atitinka [MSĮ] reikalavimus“. Atkreiptinas dėmesys, kad tyrimo metu [A. A.] kvalifikacija nebuvo vertinama.

Kolegija paaiškinimuose Tarnybai taip pat nurodė, kad „Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai atlikus auditą, [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] veiklos ir valdymo audito ataskaitoje [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] viena iš rekomendacijų yra: „užtikrinti, kad kasmet būtų atliekamas asmens, teikusio prašymą leisti dirbti docento pareigose, atitiktis kvalifikaciniam reikalavimams už praėjusius mokslo metus“. Pažymėtina, kad toks [MSĮ] 65 straipsnio 3 dalies aiškinimas nėra tik [Kolegijos] aiškinimas, kadangi aukščiau nurodytoje audito rekomendacijoje, aiškiai nurodoma, kad kasmet teikiant prašymą leisti dirbti docento pareigose, vadovaujamosi [MSĮ] 65 straipsnio 3 dalies, bet ne [Kolegijos] [Aprašo] taisyklėmis“.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija) Tarnybai kito tyrimo metu yra pateikusi [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] Kolegijos veiklos ir valdymo audito ataskaitą [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] (toliau – Audito ataskaita), kuria savo paaiškinimus grindžia Kolegija. Iš Audito ataskaitos matyti, kad Kolegijos paaiškinimuose pacituota rekomendacija yra išimtinai susijusi ir suformuota pagal Audito ataskaitos dalyje [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] pateiktą informaciją. Minėtoje dalyje Ministerija vertino Kolegijos administracijos darbuotojams įsakymais nustatytą etatą (jo dalį) ir apmokėjimą. Ministerija kartu atkreipė dėmesį į tai, kad Akademinė tarybai vertinant Akademinės tarybos [nario] (kartu ir Kolegijos [direktoriaus]⁶) atitiktį eiti docento pareigas, kilo rizika, kad [A. C.] darė įtaką Akademinės tarybos sprendimams. Audito ataskaitoje taip pat nurodyta, kad „Kolegija nepateikė duomenų, kad Akademinės tarybos posėdžiuose kiekvienais metais būtų buvę atliktas atitiktis kvalifikaciniam reikalavimams vertinimas“. Pažymėtina, kad Audito ataskaitos dalyje [sprendimo teksto dalis nuasmeninta] nedėstomos Aprašo nuostatos ir nenurodomas jų taikymas, todėl Kolegijos paaiškinimas, kad Audito ataskaitos rekomendacijoje „aiškiai nurodoma, kad kasmet teikiant

⁴ Kolegijos interneto svetainė [sprendimo teksto dalis nuasmeninta], žiūrėta 2021-05-27.

⁵ [Kolegijos direktorius] Kolegijos direktoriaus pareigas eina nuo [sprendimo teksto dalis nuasmeninta].

⁶ Tarnybos pastaba.

prašymą leisti dirbti docento pareigose, vadovaujamosi [MSĮ] 65 straipsnio 3 dalies, bet ne [Kolegijos] [Aprašo] taisyklėmis“, laikytinas nepagrįstu, taip pat nesusijusiu su [A. A.] paskyrimu eiti docento pareigas vienerius metus. Taip pat matyti, kad Kolegija Ministerijai nepateikė dokumentų, patvirtinančių Akademinės tarybos posėdžiuose atliekamą kasmetinį vertinimą. Tikėtina, kad dėl šios faktinės aplinkybės trūkumo Audito ataskaitoje ir buvo pateikta minėta rekomendacija. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad procedūros, pagal kurias asmenys priimami eiti dėstytojo (docento) pareigas esant Akademinės tarybos pritarimui, yra laikytinos aukštosios mokyklos, šiuo atveju Kolegijos, lokalaus teisinio reguliavimo klausimu – šiuo atveju tai yra Aprašas. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad nėra pagrindo teigti, kad Aprašas prieštarauja (neatitinka) specialiajam teisiniam reguliavimui, kuriuo laikytini įstatymų leidėjo priimtas MSĮ ir patvirtintas Statutas, todėl nėra pagrindo Aprašo netaikyti tai paaiškinant išimtinu MSĮ 65 straipsnio 3 dalies taikymu.

Papildomai Kolegija paaiškinimuose Tarnybai pažymėjo, kad Aprašas „reglamentuoja privalomuosius kvalifikacinius reikalavimus asmenims, viešojo konkurso būdu siekiantiems eiti dėstytojo pareigas, bet ne priimamiems kolegijos Akademinės tarybos pritarimu vieniems metams“. Tačiau tai nepaaiškina, kodėl Aprašo VI skyriaus „Privalomi kvalifikaciniai reikalavimai asmenims, viešojo konkurso būdu siekiantiems eiti dėstytojo pareigas“ 63 punkte yra nustatyta, kad „į docento pareigas gali pretenduoti mokslininkas, turintis ne mažiau 2 metų pedagoginio darbo stažą aukštojoje mokykloje, 2 metus ėjęs ne žemesnes kaip lektoriaus pareigas arba akademinėi tarybai pritarus, vieniems metams gali būti priimamas asmuo, turintis didelę praktinę patirtį dėstomojo dalyko (dalykų) srityje ir magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją ir įvykdęs bent vieną iš šių reikalavimų: <...>.“

Atsižvelgiant į tai, kad tyrimo metu Tarnyboje nustatyta, kad viešasis konkursas docento pareigoms eiti nebuvo skelbtas, nors tokia pareiga [Kolegijos direktoriui] nustatyta Aprašo 41 punkte, ir vadovaujantis Aprašo 41 punktu, nustatyta, kad [Kolegijos direktorius] [A. B.], nepaskelbęs viešojo konkurso docento pareigoms vieniems metams, kurias šiuo metu eina [A. A.], pažeidė Aprašo 41 punktą ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad „atsiradus poreikiui, Kolegijos direktorius <...> skelbia viešą konkursą dėstytojų pareigoms eiti“.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs turimą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 1 ir 6 punktais:

nusprendė:

informuoti Kolegiją ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją apie [Kolegijos direktoriaus] [A. B.] skyrimo eiti docento pareigas procedūrų pažeidimą – nepaskelbtas viešasis konkursas docento pareigoms eiti – ir rekomenduoti Kolegijai imtis priemonių, kad būtų pašalinti procedūrų pažeidimai ir jų priežastys.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Vilnius, Žygimantų g. 2) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė